

MỘT SỐ SUY NGHĨ VỀ VIỆC BỒI DƯỠNG LÝ TƯỞNG XÃ HỘI CHỦ NGHĨA CHO THANH NIÊN VIỆT NAM HIỆN NAY

*Trần Văn Toàn
GV. Khoa Xây dựng Đảng*

Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm chăm lo cho sự nghiệp "trồng người" của dân tộc. Người khẳng định: *"Thế hệ trẻ là lực lượng quyết định sự phát triển của cách mạng dân tộc, và muốn thức tỉnh một dân tộc trước hết cần phải thức tỉnh thanh niên"*¹. Trước lúc đi xa, Bác căn dặn Đảng ta là: *"Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc làm quan trọng và cần thiết"*². Lời căn dặn đó đã trở thành sợi chỉ đỏ xuyên suốt trong sự nghiệp trồng người của dân tộc ta. Một trong những vấn đề rất được quan tâm hiện nay là công tác giáo dục, bồi dưỡng lý tưởng xã hội chủ nghĩa.

Lý tưởng xã hội chủ nghĩa (XHCN) có vai trò cực kì quan trọng và ý nghĩa vô cùng to lớn, nó chi phối vai trò, phẩm chất, đạo đức nhân cách của thanh niên với tư cách là người chủ tương lai vận mệnh của đất nước. Lý tưởng XHCN nó chi phối toàn bộ suy nghĩ của thanh niên đối với sự tất thắng của chế độ xã hội chủ nghĩa. Lý

tưởng XHCN của thanh niên là sự thống nhất biện chứng giữa nhận thức khoa học, nhất là nhận thức về lý luận chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, pháp luật của Nhà nước. Có thể nói, lý tưởng XHCN là một thành tố rất cơ bản, quan trọng cấu thành phẩm chất chính trị, trí tuệ, đạo đức, lối sống cách mạng và năng lực công tác của người thanh niên. Có lý tưởng XHCN sẽ giúp thanh niên luôn có sự định hướng đúng đắn trong tư duy, nhận thức và hành động, biết xem xét, đánh giá và giải quyết mọi vấn đề trong thực tiễn cuộc sống có hiệu quả; đồng thời góp phần xây dựng, phát triển và hoàn thiện phẩm chất, nhân cách của mình; tạo điều kiện để thanh niên rèn đức, luyện tài và hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được Đảng, Nhà nước, nhân dân giao phó trong xây dựng, bảo vệ Tổ quốc.

Thanh niên là một lực lượng đông đảo trong xã hội, có vị trí, vai trò rất quan

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

trọng trong đấu tranh giải phóng dân tộc trước đây, trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ngày nay. Thanh niên có sức lực và trí lực, là lực lượng xung kích, là cánh tay đắc lực, là đội hậu bị tin cậy của Đảng. Thanh niên xung kích, đi đầu trong lao động, sản xuất, phát triển kinh tế – xã hội, góp phần to lớn trong công cuộc đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá (CNH, HĐH) đất nước.

Lịch sử dân tộc đã chứng minh bất cứ ở đâu, bất cứ lúc nào thanh niên luôn là lực lượng xung kích *"đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên"*³; *"đào núi và lấp biển, quyết chí ắt làm nên"*⁴. Với lý tưởng cộng sản, trong quá trình đấu tranh cách mạng, các thế hệ thanh niên đã hoàn thành xuất sắc sứ mệnh lịch sử của mình. Lớp thanh niên tham gia ngay từ những ngày đầu cách mạng là những người dạ sắt gan vàng luôn trung thành với Chủ nghĩa Mác - Lênin không chịu làm thân trâu ngựa dưới chế độ thực dân Pháp, luôn ý thức cao độ tinh thần dân tộc làm nên một Việt Nam dân chủ cộng hoà sáng ngời năm châu.

Kế tiếp là những con người *"quyết tử để tổ quốc quyết sinh"* làm nên một Điện Biên lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu. Tiếp đến là những con người *"sẻ dọc trường sơn đi cứu nước mà lòng phơi phới dậy tương lai"* làm nên đại thắng mùa xuân năm 1975 thu giang sơn về một mối.

Bước vào thời kì đổi mới thanh niên Việt Nam có nhiều điều kiện thuận lợi để vươn lên tự khẳng định mình và kế tục những truyền thống hào hùng của dân tộc. Thanh niên đang xung kích, đi đầu trong công cuộc xây dựng CNXH, góp phần thực hiện thắng lợi công cuộc đổi mới, CNH, HĐH đất nước. Đánh giá cao vai trò của thanh niên, Đảng ta đã chỉ rõ: *Sự nghiệp đổi mới có thành công hay không, đất nước bước vào thế kỷ XXI có vị trí xứng đáng trong cộng đồng thế giới hay không, cách mạng Việt Nam có vững bước theo con đường xã hội chủ nghĩa hay không, phần lớn tùy thuộc vào lực lượng thanh niên, vào việc bồi dưỡng, rèn luyện thế hệ thanh niên*; *"công tác thanh niên là công việc sống còn của dân tộc, là một trong những nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng..., vì vậy, phải đặt thanh niên ở vị trí trung tâm trong chiến lược phát huy nhân tố và nguồn lực con người"*⁵. Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ 7 khóa X, Đảng ta tiếp tục khẳng định: *"Xây dựng thế hệ thanh niên Việt Nam giàu lòng yêu nước; tự cường dân tộc; kiên định lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội"*. Hội nghị cũng chỉ ra mục tiêu cho thanh niên phấn đấu là: *"dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh"*.

Tuy nhiên, trong quá trình hội nhập quốc tế bên cạnh những thành công mà tuổi

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

trẻ đã đạt được vẫn còn một bộ phận không nhỏ thanh niên nước ta phai nhạt lý tưởng XHCN, không nắm vững các chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước. Một số thanh niên dao động, tin theo những luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch, hoài nghi con đường đi lên chủ nghĩa xã hội. Trình độ học vấn chưa đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của công cuộc đổi mới. Đặc biệt, hiện tượng tái mù chữ có dấu hiệu gia tăng trở lại nhất là ở Tây Bắc và Tây Nguyên. Trong những năm gần đây nhiều vụ án hình sự có tính chất đặc biệt nguy hiểm xảy ra trên toàn quốc cho thấy một tình trạng đáng báo động về lý tưởng và hoài bão của thanh niên. Sở dĩ một bộ phận thanh niên hiện nay có những yếu kém nói trên, nhất là sự suy giảm niềm tin, lý tưởng XHCN, là do nhiều nguyên nhân khách quan, chủ quan, trong đó nổi lên một số nguyên nhân chủ yếu sau:

Thứ nhất, bồi dưỡng, phát triển lý tưởng XHCN chịu sự chi phối của tình hình thế giới và khu vực. Đó là sự sụp đổ của hệ thống xã hội chủ nghĩa ở Đông Âu và Liên Xô làm cho phong trào cách mạng thế giới lâm vào thoái trào đã ảnh hưởng rất lớn đến lý tưởng XHCN của thanh niên. Điều đó dẫn đến thanh niên thích nghi tạm thời chủ nghĩa tư bản và coi đó là sự vĩnh hằng tuyệt mỹ, nghi ngờ về tiền đồ của chủ nghĩa xã hội, giảm sút nhiệt tình cách mạng.

Thứ hai, mặt trái của nền kinh tế thị trường đã có nhiều tác động không tốt đến lý tưởng và hoài bão của thanh niên. Đó là: trong xã hội có sự khác biệt nhất định về mức sống, lối sống giữa các tầng lớp dân cư; tệ nạn xã hội có chiều hướng gia tăng; tệ tham nhũng, quan liêu trong một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa được phát hiện, ngăn chặn kịp thời; một bộ phận cán bộ, đảng viên có biểu hiện suy thoái về chính trị, đạo đức, lối sống, chạy theo danh vọng tầm thường, chủ nghĩa cá nhân. Tất cả những biểu hiện tiêu cực này với những mức độ khác nhau đã, đang và sẽ tác động, ảnh hưởng không nhỏ tới tâm tư, tình cảm, lý tưởng XHCN của thanh niên.

Thứ ba, chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch thường xuyên chống phá cách mạng nước ta. Đặc biệt, chiến lược "diễn biến hoà bình", bạo loạn lật đổ nhất là, diễn biến hoà bình trên lĩnh vực tư tưởng, văn hoá. Với nhiều hình thức, phương pháp tinh vi, xảo quyệt, chúng ra sức xuyên tạc, bôi nhọ lý luận chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, pháp luật của Nhà nước, nhằm làm cho xã hội ta hỗn loạn về chính trị, tư tưởng, mất định hướng cuộc sống, gây áp lực chính trị đòi thay đổi chế độ xã hội chủ nghĩa, đòi đa nguyên, đa đảng và áp đặt lối sống tư sản vào nước ta.

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

Thứ tư, một số cấp uỷ đảng, chính quyền ở một số địa phương, cơ quan, đơn vị chưa nhận thức đầy đủ, sâu sắc tầm quan trọng chiến lược của công tác thanh niên, cho nên chưa thực sự quan tâm tới công tác này. Đây là điều dễ tạo sơ hở để kẻ thù lợi dụng, xúi dục một bộ phận thanh niên vào những hoạt động bất hợp pháp, gây trở ngại cho công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN hiện nay.

Trước thực trạng như vậy, việc giáo dục, bồi dưỡng lý tưởng XHCN cho thanh niên được Đảng và Nhà nước xác định là vấn đề chiến lược, có ý nghĩa quan trọng trong tình hình hiện nay. Đảng và Nhà nước ta đặt trọn niềm tin vào thế hệ trẻ, song cũng đòi hỏi Thanh niên cần sáng tạo, có chí khí, có tinh thần vượt mọi khó khăn gian khổ để tiến mãi không ngừng. Tất cả đang trông chờ vào ý chí, nghị lực, bản lĩnh, hành động và việc làm của tuổi trẻ. Đặc biệt, trước âm mưu diễn biến hoà bình của các thế lực thù địch đối với cách mạng nước ta, việc tiếp tục đổi mới nội dung giáo dục lý tưởng Cách mạng cho thanh niên đang đặt ra cấp thiết. Vì vậy, để nâng cao hơn nữa lý tưởng XHCN cho thanh niên Việt Nam hiện nay cần thực hiện những giải pháp sau:

Trước hết, cần đổi mới về nội dung giáo dục chính trị tư tưởng, đặc biệt là nâng cao nhận thức về những vấn đề cơ bản

của Chủ nghĩa Mác-Lênin, Tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương, quan điểm của Đảng và Nhà nước, nhằm xây dựng cho thanh niên thế giới quan, phương pháp luận đúng đắn để giải quyết những vấn đề do thực tiễn đặt ra. Động viên, cổ vũ thanh niên tham gia tích cực Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”. Tăng cường giáo dục truyền thống văn hóa, lịch sử của Đảng và dân tộc, lý tưởng cách mạng cho thanh niên. Đây chính là cơ sở góp phần xây dựng, hình thành và phát triển lý tưởng XHCN cho thanh niên.

Hai là, xây dựng Đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh vững mạnh toàn diện về chính trị, tư tưởng, tổ chức, mở rộng việc tập hợp, đoàn kết thanh niên. Mỗi cán bộ, đoàn viên, thanh niên cần phải ra sức tự tu dưỡng, rèn luyện để không ngừng nâng cao phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cách mạng, niềm tin XHCN và năng lực công tác. Thanh niên nhất thiết phải biết xem xét, đánh giá và giải quyết mọi vấn đề trong thực tiễn cuộc sống một cách khoa học, có hiệu quả; phải biết phân biệt đúng, sai, phải, trái, đâu là thuận lợi cơ bản, đâu là khó khăn tạm thời trước mắt của đất nước, nhất là không được lơ là, mất cảnh giác và mắc mưu kẻ địch.

Ba là, kết hợp giữa giáo dục lý tưởng XHCN với việc đưa thanh niên vào các

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

phong trào thực tế. Bởi vì ý thức xã hội nói chung và lý tưởng XHCN nói riêng không tự nhiên hình thành mà nó được hình thành từ những cơ sở nhất định, do vậy để xây dựng lý tưởng XHCN cho thanh niên trong giai đoạn hiện nay cần phải xây dựng một hệ thống giá trị và giáo dục định hướng giá trị cho thanh niên là một đòi hỏi khách quan, nhất là các tấm gương của các anh hùng, liệt sỹ trong đấu tranh và bảo vệ tổ quốc để thanh niên trân trọng, học tập và noi theo. Đặc biệt, đưa thanh niên vào các phong trào như "thanh niên lập nghiệp", "tuổi trẻ giữ nước", các phong trào "lập thân", "lập nghiệp", các phong trào ở vùng sâu, vùng xa, biên giới và hải đảo để thanh niên nâng cao bản lĩnh chính trị, trau dồi kiến thức, rèn luyện đạo đức, áp dụng những kiến thức khoa học công nghệ vào cuộc sống. Tạo nên sự tin tưởng vào bản thân và hoàn thành tốt nhiệm vụ của lịch sử đã giao cho thanh niên.

Bốn là, xây dựng môi trường văn hoá lành mạnh, đồng thời khắc phục và xử lý nghiêm các sai phạm, các sản phẩm không lành mạnh tác động xấu đến việc giáo dục lý tưởng XHCN cho thanh niên. Trong giai đoạn hiện nay môi trường có tác động to lớn đến việc bồi dưỡng lý tưởng XHCN cho thanh niên và nó được biểu hiện thông qua môi trường kinh tế, chính trị, văn hoá, xã hội, vì "bản chất con người là tổng hoà các

quan hệ xã hội"⁶. Chính vì vậy, bên cạnh phát triển nền kinh tế thị trường thì việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng là hết sức quan trọng.

Năm là, phải kết hợp chặt chẽ giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong việc giáo dục, rèn luyện đạo đức, lối sống cho thanh niên. Đây là vấn đề có ý nghĩa quan trọng nhằm phát huy sức mạnh tổng hợp của các tổ chức, các lực lượng cùng chăm lo giáo dục, rèn luyện đạo đức, lối sống cho thanh niên, hình thành phẩm chất cao đẹp của con người mới XHCN.

Tôi nghĩ rằng, trong bối cảnh của thời đại hội nhập và phát triển, thanh niên nước ta đang đứng trước nhiều thời cơ, vận hội mới để phấn đấu vươn lên, chính vì vậy, làm tốt những nội dung nói trên sẽ giúp thanh niên luôn có niềm tin vững chắc vào thắng lợi của CNXH và sự nghiệp CNH, HĐH đất nước vì mục tiêu "dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh" xứng đáng với niềm tin của bác Hồ đã dành cho thế hệ trẻ.

1. Hồ Chí Minh về giáo dục thanh niên, NXB Thanh niên, Hà Nội, 1980, tr. 30.
2. Sđd, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, t.12, tr.510.
3. Sđd, Nxb, Chính trị quốc gia, Hà nội 2002, Tập 9, tr. 310
4. Sđd, Nxb Chính trị quốc gia, Hà nội 2002, Tập 6, tr. 95
5. Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh. Một số nghị quyết của Đảng Cộng sản Việt nam về công tác thanh niên, Nxb Thanh niên, Hà nội, 1996.
6. C.Mác và Ph.Ăngghen Toàn tập, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1995, Tập 3, tr.1

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI